

ZÁKLADNÍ ŠKOLA, ČESKÁ SKALICE, okres Náchod

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ŠKOLNÍ DRUŽINU

**ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PROBÍHÁ
V TŘÍLETÉM CYKLU**

Č. j.: 439/24

Vypracoval: Alžběta Zvoníčková, vedoucí vychovatelka školní družiny

Schválil: Mgr. Iveta Beranová, ředitelka školy

Pedagogická rada projednala dne: 24. 6. 2024

Platnost dokumentu od: 2. 9. 2024

Obsah

1. Charakteristika školní družiny:.....	3
2. Konkrétní cíle vzdělávání ve školní družině	4
2.1 Kompetence.....	6
3. Formy vzdělávání	7
4. Materiální podmínky	7
5. Personální podmínky	7
6. Ekonomické podmínky.....	8
7. BOZP.....	8
7.1 Práva a povinnosti	8
8. Přihlašování účastníků (školní matrika)	10
9. Podmínky pro vzdělávání účastníků se speciálními potřebami	10
10. Délka a časový plán vzdělávání, podmínky ukončení vzdělávání	10
11. Obsah vzdělávání	10
12. Autoevaluace ŠD.....	21

1. Charakteristika školní družiny:

Školní družina je umístěna v odloučené budově základní školy v ulici Lidické 216. Školní družina má pět oddělení. V odděleních pracují čtyři vychovatelky s částečným pracovním úvazkem a jedna se 100 % úvazkem. Školní družinu navštěvují žáci 1. – 5. tříd.

Ve čtyřech odděleních jsou umístěni účastníci zájmového vzdělávání s delší docházkou. V pátém oddělení jsou účastníci převážně dojíždějící nebo účastníci, kteří odcházejí z družiny dříve.

Po odchodu tohoto pedagoga, jsou účastníci z pátého oddělení pevně rozděleni do jednoho ze čtyř stálých oddělení.

Účastníci zájmového vzdělávání jsou žáci naší školy. Obsah vzdělávacího programu vychází ze vzdělávacích oborů, které jsou v *Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání 1. stupně základní školy* a navazuje na vlastní *Školní vzdělávací program naší školy „ARNIKA“*. Vzdělávací program ŠD reflektuje vzdělávací obory základního vzdělávání: „*Člověk a jeho svět*“. Pro některé obory má více příležitostí, jiné jsou zachyceny pouze okrajově. Vzdělávací program ŠD vychází z konkrétních podmínek (demografických, prostorových, personálních a sociálních) a dále z možností a potřeb účastníků, docházejících do ŠD.

Vychovatelky dle možností volně navazují na konkrétní obsah učiva žáků ZŠ a příslušné výstupy dále rozvíjejí a upevňují vědomosti a dovednosti účastníků. Inspirují systematickými celky školy pro svou činnost. Program ŠD umožňuje co nejširší možnosti práce s účastníky, není svazující, ale má inspirovat účastníky k pestré, námětově bohaté činnosti.

Program je vypracován pro jeden tříletý vzdělávací cyklus. Je tvořen konkrétními náměty pro dlouhodobou výchovnou práci, ze kterých vychovatelky vybírají činnosti pro svá oddělení na konkrétní měsíc či roční období. Dále ho tvoří akce celodružinové a také průběžné úkoly vychovatelek směřující k plnění vytyčených kompetencí.

2. Konkrétní cíle vzdělávání ve školní družině

Cíle školní družiny vycházejí z obecných cílů základního vzdělávání.

Při stanovování obecných cílů budeme vycházet z cílů vzdělávací soustavy, jak je formuluje školský zákon v § 2, odst. 2.

- a) ***rozvoj osobnosti člověka***, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého života,
- b) ***získání všeobecného vzdělání a odborného vzdělání***,
- c) ***pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základ lidských práv a svobod a spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost***,
- d) ***utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého***,
- e) ***pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti***,
- f) ***poznávání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, pochopení a osvojení zásad a pravidel vycházejících z evropské integrace jako základu pro soužití v národním a mezinárodním měřítku***,
- g) ***získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví***.

Naplnění těchto cílů je vymezeno konkrétním posláním školní družiny ve vyhlášce Č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, §5, odstavec (5) a (6), které vyplývají z principů požadavků volnočasových aktivit:

- a) ***princip pedagogického ovlivňování volného času*** – vychovatelka navozuje a motivuje činnosti
- b) ***princip dobrovolnosti*** – činnosti jsou přiměřené věku účastníků a jejich momentálnímu stavu, účastníci by je měli vykonávat dobrovolně na základě vzbuzeného zájmu a motivace
- c) ***princip zajímavosti a zájmovosti*** – činnosti by měly být pro účastníky atraktivní, realizované činnosti by měly být pestré
- d) ***princip aktivity*** – činnosti volit tak, aby v nich mohly být přiměřeně úspěšné všichni účastníci, aby se podílely na tvorbě týdenních plánů, na přípravě činností, realizaci i hodnocení

- e) ***princip citlivosti a citovosti*** – činnosti by měly přinášet účastníkům kladné emoce a radost z objevování a překonávání překážek, kladné hodnocení, uvědomují si svá práva
- f) ***princip seberealizace*** – umožňuje účastníkovi najít samo sebe v různých činnostech a vytvářet si žádoucí sociální kontakty.

2.1 Kompetence

Činnostmi školní družiny naplňujeme specifické vzdělávací cíle, posilujeme a rozvíjíme klíčové kompetence.

1. **Kompetence k učení** – učí se s chutí, započatou práci dokončí, umí zhodnotit své výkony, učí se spontánně, ale také vědomě, klade si otázky a hledá na ně odpovědi, všímá si souvislostí mezi jevy, získané vědomosti dává do souvislostí, získané zkušenosti uplatňuje v praktických situacích.

2. **Kompetence k řešení problémů** – všímá si dění i problémů a ty mu jsou motivací k řešení dalších problémů a situací, při řešení problémů užívá logických, matematických i empirických způsobů, chápe, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, rozlišuje správná a chybná řešení, spontánně vymýšlí nová řešení, započaté činnosti dokončuje.

3. **Komunikativní kompetence** – ovládá řeč, vyjadřuje vhodně formulovanými větami myšlenky, sdělení, otázky a odpovědi, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, dokáže vyjadřovat své pocity řečí, gestem i dalšími prostředky, komunikuje kultivovaně, umí naslouchat, obhajovat svůj názor, vhodně argumentuje.

4. **Sociální a interpersonální kompetence** – samostatně se rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpozná vhodné a nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit i podřídit-přijmout kompromis, je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.

5. **Občanské kompetence** – respektuje přesvědčení druhých lidí, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, chápe základní společenské normy. Je si vědom svých práv a povinností.

6. **Kompetence pracovní** – vnímá výsledky pracovních činností z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale také z hlediska ochrany zdraví, životního prostředí a kulturních a společenských hodnot.

7. **Kompetence k trávení volného času** – orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinových i individuálních činnostech, umí říci „ne“ nevhodným nabídkám na využití volného času.

3. Formy vzdělávání

Formy vzdělávání jsou realizovány pravidelnými činnostmi, příležitostnými akcemi a nabídkou spontánních aktivit. Školní družina umožňuje odpočinkové činnosti a přípravu na vyučování.

Pravidelná činnost je dána týdenní skladbou zaměstnání, zahrnuje režimové momenty.

Příležitostné akce jsou významnější akce, které nejsou zahrnuty do týdenní skladby činností a přesahují rámec jednoho oddělení (např. besídky, výlety ...).

Nabídky spontánních aktivit je průběžná klidové činnosti po obědě, při pobytu venku po organizované části, spontánní činnost ranních a koncových družin.

Odpočinkové činnosti jsou činnosti klidového i aktivního odpočinku (rekreační a zájmové činnosti), které kompenzují jednostrannou zátěž během školního vyučování.

Příprava na vyučování obsahuje didaktické hry, tematické vycházky a další činnosti, které upevňují a rozšiřují poznatky, které účastníci získali ve školním vyučování. V této oblasti je nutná konzultace s vyučujícími na 1. stupni ZŠ.

Základní formou činnosti je **hra**:

- má přinést odpovídající zážitek, prožitek emocí, radosti
- motivuje schopnosti, možnosti, vytrvalost, fantazii a kreativitu
- dítě vstupuje do různých sociálních rolí, přijímá různé názory
- hra přináší i napětí, dobrodružství

V této oblasti je nutná konzultace s vyučujícím na 1. st. ZŠ.

4. Materiální podmínky

Školní družina má k dispozici pět plně vybavených místností běžným nábytkem se stoly a židlemi. Ve všech místnostech je PVC, které se každý den stírá namokro. Čtyři oddělení mají k dispozici koberec na relaxaci, který se rovněž každý den uklízí.

Školní družina má možnost v rámci svého provozu využívat zahradu a školní prostory ZŠ (např. tělocvičnu, hřiště, sportovní halu, kuchyňku, místnost pro cvičení a relaxaci).

5. Personální podmínky

Pedagogickou práci zde zajišťuje pět kvalifikovaných vychovatelek. Dalšího vzdělávání, se vychovatelky účastní v akreditovaných kurzech nebo formou samostudia.

Požadavky na kvalifikační předpoklady vycházejí ze zákona č.563/2004 Sb. O pedagog. pracovních. Zaměřujeme se na spolupráci s třídními učiteli. Vychovatelky jsou v každodenním kontaktu s rodiči.

6. Ekonomické podmínky

Ekonomické podmínky jsou dány rozpočtem ZŠ. Školní družina je poskytována za úplatu, jejíž výše je stanovena zřizovatelem. Úplata za ŠD je využita na nákup materiálu a pomůcek pro zájmové vzdělávání účastníků.

7. BOZP

Je dáno školním řádem ZŠ. ŠD zaručuje účastníkům bezpečné a zdravé prostředí. Preventivní program zajišťuje vedoucí školní družiny ve spolupráci s metodikem prevence školy, Mgr. Evou Posnarovou.

7.1 Práva a povinnosti

Práva zákonných zástupců - §21 šk. zákona

Zákonní zástupci mají právo:

- na informace o svém dítěti
- vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajících se podstatných záležitostí jejich dětí, přičemž jejich vyjádřením musí být věnována pozornost
- na informace v záležitostech týkajících se pobytu dítěte ve ŠD a činnosti podle družinového vzdělávacího programu
- požádat o uvolnění účastníka z činnosti ŠD podle pravidel řádu školní družiny

Práva účastníků - §21 šk. zákona

Účastníci mají právo:

- na vzdělávání a školské služby podle školského zákona,
- na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání
- vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajících se podstatných záležitostí jejich vzdělávání, přičemž jejich vyjádřením musí být věnována pozornost, která odpovídá jejich věku a stupni vývoje

Povinnosti účastníků - §22 šk. zákona

Účastníci jsou povinni:

- řádně docházet do ŠD a řádně se vzdělávat
- dodržovat školní a vnitřní řád ŠD, předpisy a pokyny školy a školského zařízení k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni
- plnit pokyny pedagogických pracovníků ŠD vydané v souladu s právními předpisy a řádem ŠD
- účastníci budou šetrně zacházet s majetkem ŠD

Povinnosti zákonných zástupců účastníků - §22 šk. zákona

Zákonní zástupci nezletilých účastníků jsou zejména povinni:

- zajistit, aby účastník docházel řádně do ŠD
- na vyzvání ředitele nebo vedoucí vychovatelky ŠD se osobně zúčastnil projednávání závažných otázek týkajících se vzdělávání účastníka
- informovat ŠD o změně zdravotní způsobilosti, o zdravotních potížích účastníka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání.
- dokladovat důvody nepřítomnosti účastníka
- oznamovat ŠD další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnosti účastníka, a změny v těchto údajích

Vztahy účastníků a zákonných zástupců s vychovatelkami ve ŠD

- Vychovatelky ve ŠD vydávají účastníkům a jejich zákonným zástupcům pouze takové pokyny, které bezprostředně souvisí s plněním družinového vzdělávacího programu, řádu ŠD a dalších nezbytných organizačních opatření.
- Vychovatelky ŠD chrání účastníky před všemi formami špatného zacházení, před sexuálním násilím a zneužíváním. Dbají, aby nepřicházeli do styku s materiály a informacemi pro ně nevhodnými. Nevměšují se do jejich soukromí. Zjistí-li, že účastník je týrán nebo je s ním jinak krutě zacházeno, vyhledají pomoc orgánů péče o dítě. Pozornost je věnována ochraně před návykovými látkami.
- Informace, které zákonný zástupce poskytne při zápisu do ŠD nebo jiné důležité informace o účastníkovi (zdravotní způsobilost...), jsou důvěrné. Všichni pedagogičtí pracovníci se řídí zákonem o ochraně osobních údajů.

Rodiče a účastníci jsou vždy seznámeni s vnitřním řádem ŠD a provozním řádem ŠD.

8. Přihlašování účastníků (školní matrika)

Přihlášení žáků budoucích prvních ročníků je možné ve dnech zápisu těchto žáků do prvního ročníku základní školy. Pro žáky z vyšších ročníků prvního stupně je termín přihlašování do ŠD zpravidla během měsíce května předešlého školního roku. Do ŠD jsou přijímáni žáci 1. – 5. tříd., přednostně žáci 1. – 3. tříd.

Přihlásit účastníky do ŠD je možné i během školního roku přímo ve ŠD u vedoucí vychovatelky prostřednictvím zápisního lístku. Přihlásit účastníka lze pouze do naplnění volné kapacity a pouze ve výjimečných případech.

9. Podmínky pro vzdělávání účastníků se speciálními potřebami

Budova má bezbariérový přístup. Ve ŠD nepracuje speciální pedagog. Účastníkům se sociálním a jiným znevýhodněním bude zajištěna individuální péče.

10. Délka a časový plán vzdělávání, podmínky ukončení vzdělávání

Školní vzdělávací plán ŠD je na dobu vzdělávacího cyklu tři let. Je možno kreativně reagovat na možné změny podmínek a propojovat či přesouvat témata.

K ukončení vzdělávání účastníků ŠD může dojít:

- ze strany rodičů písemnou formou vedoucí vychovatelce
- ze strany ŠD dočasným vyloučením po projednání rodičů a vedení školy
- při opakovaném závažném nedodržování řádu ŠD.

11. Obsah vzdělávání

V koncepci ŠVP ŠD budeme využívat osvědčené činnosti jako náměty pro činnost podle tematických celků. Promýšlíme nejen jednotlivé činnosti, ale zejména návaznost na další aktivity ve ŠD i ZŠ, aby získávaly a rozvíjely potřebné kompetence.

Kompetence, které rozvíjí školní výuka dále rozvíjíme a posilujeme. Rozvíjíme v účastnících hlavně důležité osobní a sociální kompetence, vedeme účastníky ke kvalitnímu trávení volného času (hrou, zážitkem), kulturnímu chování. Tematické celky volíme ze zpracovaného „*MOŽNÉHO VÝBĚRU ČINNOSTÍ*“, ze kterého vybíráme vždy na jeden rok.

MOŽNÝ VÝBĚR ČINNOSTÍ

TÉMATICKÉ OKRUHY PŘEDPOKLÁDANÉ VÝSTUPY:

Místo, kde žijeme

1. DOMOV

kompetence

- vyprávíme si o životě naší rodiny 1, 3
- kreslíme malujeme-jak trávíme volný čas 4, 6, 7
- ptáme se, co kdo dělá v našich rodinách 3,4
- tvoříme-kresbu, malbu, koláž 6

2. NAŠ DŮM

- popisujeme domy, ve kterých bydlíme, jejich zařízení 2, 3, 4
- stavíme náš dům ze stavebnice 2, 6, 7
- stavíme si dům budoucnosti 2, 4, 6
- vyprávíme si, co se odehrálo v našem domě, městě-příhody také kreslíme, zapisujeme 2, 3, 4, 6
- zařizujeme si pokoj-(koláže) vystřihujeme nábytek z barevného papíru, sestavujeme různé varianty, dokreslujeme..... 2, 6

ŠKOLA

1. NAŠE ŠD

- procházíme ŠD, seznamujeme se s prostředím, jak se v ní chováme, využíváme zařízení, bezpečnost 1, 2, 5
- na vycházce poznáváme okolí, bezpečnou cestu ze školy do ŠD 1, 4, 5
- zdobíme školní družinu, udržujeme pořádek 4, 5, 6
- procházíme se školou, co je tam ještě? 1, 3
- čteme na pokračování – téma škola, děti, vzdělání, ptáme se, dáváme si hádanky 2, 3
- tvoříme papírový model školy 2, 6
- cesta do školy, povídáme si o cestě do školy a domů, ŠD, ptáme se na bezpečnou cestu domů..... 1, 2, 4
- zajímáme se o dopravní značky v našem okolí, procházíme ulicemi, určujeme značky a jejich význam – zebra..... 1, 2, 5
- procházíme se a sledujeme dodržování pravidel silničního provozu, soutěžíme ve znalosti dopravních značek, zdůvodňujeme jejich umístění 1, 5
- na hřišti si hrajeme na chodce, policisty 2, 3, 5

OKOLÍ

1. ČÍM JEZDÍME

- hledáme cestu na nádraží, k autobusu (prohlížíme vývěsky 1, 2, 3
- odhadujeme nebezpečí na cestách pro chodce (kde chybí přechod, chodník – jak se chováme) 1, 2, 5
- výtvarně znázorňujeme různé dopravní prostředky 1, 2, 6
- hrajeme si na přepravu vlakem, autobusem-j sme v roli cestujícího dítěte, dospělého, revizora..... 1, 2, 5, 7
- soutěžíme ve znalostech dopravní výchovy 2, 3, 4, 5

O BEC

1. NAŠE O BEC

- hrajeme pexeso s regionální tematikou 1, 3, 7
- procházíme se, hledáme zajímavosti naší obce (budovy, sochy, instituce,...), vyprávíme si nad obrázky našeho města 1, 2, 3, 5
- kreslíme a malujeme zajímavosti našeho města 1, 3, 4, 6
- společně malujeme naše město – domluva dětí, co kdo vytvoří, vše vystříháme a sestavíme 1, 2, 5, 6
- stavíme naše město z kostek..... 2, 4, 6, 7
- seznamujeme se se službami – knihovny, pošty, lékárny, obchodu, spořitelny
1, 3, 5
- povídáme si o institucích v našem městě, namalujeme, co jsme viděli, zažili
..... 3, 5, 6
- porovnáváme minulost, současnost – co je jinak (literatura o městě, pohledy, propagační letáky 1, 2, 3
- hledáme naše město na mapě – ukazujeme si, kde kdo bydlí 1, 2, 3
- čteme si regionální pohádky, pověsti, video „Babička“ 1,3
- zpíváme si např. Náchodský zámek, Okolo Hradce..., poznáváme region .. 1, 3
- třídíme odpadky, jak je to v našem městě 4, 5
- besedujeme o práci, politice, o porušování zákona (alkohol, drogy, krádeže...), jak takovému jednání předcházet 3, 5, 7

NAŠE VLAST

1. DOMOV, NÁROD

- pracujeme s atlasem – mapa ČR, hlavní město 1, 3
- vedeme účastníky k samostatnosti a aktivnímu přístupu, vím, kde žiji 1, 3
- vyhledáváme jednoduché údaje o přírodních podmínkách na mapě naší vlasti, Evropy a kontinentů 1, 3, 4
- hrajeme si: země, město 1, 2, 7
- vyprávíme o cestování, kam pojedu na prázdniny, nebo kde jsme byli 1, 2, 3
- pracujeme s atlasem, děti vyhledávají vlajky, státy..... 1, 3

LIDÉ KOLEM NÁS

1. RODINA

kompetence

- besedujeme o tom, co očekáváme od rodičů, a co oni od nás 3, 4
- hrajeme námětové hry, „doma“, hovoříme o tom, že je to v rodinách různé (modelová situace) 1, 2, 3, 7
- představujeme povolání našich rodičů – úcta a potřeba všech profesí
- hádáme pantomimické ukázky povolání (na řemesla) 3, 4, 5, 7
- kreslíme a předvádíme 2, 6
- povídáme si o našich prarodičích 3, 4, 5
- zjišťujeme svátky našich rodinných příslušníků a vyrábíme přáníčka..... 3, 4, 6
- příchod na svět, vyprávění – malujeme, vyrábíme 2, 3, 6
- čteme z knížek ze života rodiny 3, 4, 6

2. PŘÍBUZNÍ

- jak se nazývají příbuzní naší rodiny (kdo je bratranec, teta...), pokoušíme se sestavit rodokmen naší rodiny 2, 3, 4

3. DEN MATEK

- den matek, vyprávíme a čteme, co pro nás znamenají naše maminky 1, 3, 4
- vyrábíme dárky pro maminku 6
- zpíváme „Co mě zpívala maminka“, básničky o mamince 3, 4, 5

4. SOUŽITÍ LIDÍ

4.1 SEDM NÁVYKŮ ŠŤASTNÝCH DĚTÍ

- jsme zodpovědní za své štěstí..... 1- 6
- začínáme s myšlenkou na konec, děláme si plány 1- 6
- věnujeme čas tomu, co je nejdůležitější ..... 1 - 6
- hledáme možnosti, jak by mohl každý vyhrát..... 1- 6
- nejdříve se snažíme pochopit a potom být pochopeni..... 1- 6
- společně najdeme lepší řešení 1- 6
- snažíme se dosáhnout každodenního osobního vítězství 1- 6

5. KAMARÁD

- učíme se pozdravit, rozloučit se, poprosit 1, 2, 3
- vyprávíme si, jací jsme – sestavujeme pravidla soužití 2, 4, 5
- hrajeme si, sociální hra: místo po mé pravici je volné, chci, aby zde seděl(a), protože 2, 3, 4
- kreslíme portréty našich kamarádů 3, 4, 6
- tvoříme z namalovaných podobizen skupinový portrét naší ŠD 3, 6
- vyprávíme si, co na každém spolužákovi najdeme pěkného (čím je kdo zajímavý) 1-6

TOLERANCE

- poznáváme se hrou: hmatem, po hlase... 1, 3, 5, 7
- hrajeme sociálně psych. hry na zlepšení vztahů 5, 7
- hrajeme si hru „Optimisté a pesimisté“ (hledáme věci v okolí, které můžeme pochválit, zlepšit...) 2, 3, 4, 5
- hovoříme o vandalismu, společně opravujeme poškozené hry 2, 5, 6, 7

POSTIŽENÍ, NEMOCNÍ, SLABŠÍ MEZI NÁMI

- cvičíme naše smysly, navigujeme poslepu, odkud se ozývá zvuk 3, 4, 5
- zkusíme malovat ústy 4, 6
- cvičíme hmat 4, 6
- zkusíme se dorozumívat jenom odezíráním 4, 5

ÚCTA K DOSPĚLÝM

- vyprávíme si: znáš někoho významného z České Skalice? (např. Božena Němcová, pan Cita, Mgr. E. Skořepová) 1, 2, 5
- vyprávíme si „Moje paní učitelka“ 2, 3, 5
- vyprávíme si o starých lidech, jak se k nim chovat 2, 3, 4, 5

PRÁVO A SPRÁVEDLNOST

- hovoříme o právech a povinnostech účastníků, dospělých 2, 3, 4
- hrajeme „Můj stát“, skupinky dětí založí stát a vymýšlejí zákony a povinnosti občanů 4, 5

KULTURNÍ CHOVÁNÍ

- hrajeme hry s kouzelnými slovíčky (a bez nich) – požádat o něco, zda je volné místo ve vlaku, zeptat se na cestu... ..... 3, 4
- hodnotíme naše chování ve školní restauraci 1, 3
- zahrajeme si na správné a nesprávné stolování, prostřeme
- dodržujeme hygienu stolování 1, 3, 4, 7
- vybíráme vhodný oděv na kulturní vystoupení – hovoříme, malujeme 2, 3, 6
- hrajeme scénky s náměty „Přicházím do divadla“, tleskáme, kulturní divák .. 1, 3, 6, 7
- povídáme si proč chodíme na výstavy 2, 3, 7
- ukazujeme si obrazy známých malířů – našich i světových 1, 3, 6, 7
- malujeme hudební nástroje 1, 6, 7

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

- povídáme si o pořadech v televizi, rozhlase, argumentujeme, proč se nám líbí – nelíbí 1, 2, 3, 7
- vystřihujeme obrázky z televizních pořadů, třídíme – vhodné pro nás, agresí ne ubližuje nám 2, 4, 6
- připravíme si vědomostní televizní soutěž a zahrajeme si ji 1, 2, 3

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

- čteme si pohádky české, romské, z různých států a světadílů, ilustrujeme příběhy z dalekých krajů 3, 6
- sbíráme obrázky a články o zemích a lidech, o kterých si vyprávíme, snažíme se pochopit, v čem se národy liší a v čem jsou stejní, jak žijí 1, 3, 5
- vyrábíme tradiční předměty národů, o kterých si vyprávíme – indiánské, černošské 2, 5, 6
- naučíme se hru z jiných kontinentů 1, 2, 7

LIDSKÉ RASY

- seznamujeme se s „Lidmi planety Země“ : např. nad knihou Svět dnes, Jak obyvatelstvo migruje, Jazyky, Lidská práva 1, 2, 3, 5
- určujeme lidské rasy pomocí obrázků 2, 3, 4, 5

CESTOVÁNÍ

- hrajeme si na průvodce, modelová situace – jak vysvětlíme cestu, když neumíme cizí jazyk 2, 3, 4, 5

LIDÉ A ČAS

1. BUDOVÁNÍ SPRÁVNÉHO REŽIMU DNE

kompetence

- vyprávíme si o zásadách pravidelného režimu dne, učíme se rozlišovat povinnosti a zábavu..... 1, 2, 3, 6
- nakreslíme náš režim dne, besedujeme, co nás baví, co musíme dělat, proč... 1, 5, 6
- besedujeme o čase, který lidé promarní, uvádíme příklady, ukazujeme si na hodinách, co kdy děláme 1, 2, 6
- hrajeme si hru „Odhad času“, jak dlouho jsme stáli ve frontě na oběd, jak dlouho se oblékáme, uklízíme. 1, 2, 4
- společně připravujeme týdenní plány činnosti ŠD, účastníci se aktivně zapojují – přinesou encyklopedii... ..... 1, 2, 3
- besedujeme „jak jsem trávil víkend“ malujeme zážitky 2-6

2. NÁŠ KALENDÁŘ

- tvoříme roční kalendář, vyznačujeme roční období, měsíce, čím měříme čas.. 1, 2, 3
- pozorujeme změny přírody na vycházkách, připomínáme si, co se nám líbilo v přírodě, kreslíme obrázky s těmito motivy 1, 5, 6
- vypravujeme si o měření času v historii lidstva (např. středověk), věci kolem nás 2, 3, 4

3. ORIENTACE V ČASE

- přineseme si fotografie, když jsme byli malí, vyprávíme si příhody z našeho raného dětství, hledáme typické rozdíly pro jednotlivá věková období 1, 2, 6
- navštívíme pension pro seniory, vyrobíme jim dárečky 3, 4, 6
- přivítáme děti z MŠ, které přijdou na návštěvu ŠD a zápis do ŠD, provedeme je prostorami ŠD (když jsme my, chodili do MŠ)... ..... 3, 5, 6

4. DĚJINY JAKO ČASOVÝ SLED UDÁLOSTÍ

- na obrázcích a vycházkách městem hledáme změny 1, 2, 3
- historie v našem městě, současný stav domů – rozdílly
- připravíme si výstavu pohlednic, fotografií „Jak se změnilo naše město“..... 1, 3, 6
- čteme o historii našeho města (Muhlstein), sledujeme rozdílly středověk, před 100 lety, dnes, vážíme si památek 1, 2, 6
- prohlížíme obrázky, čteme si: pravěk, středověk, jak žili indiáni – dnešní Amerika a indiáni dnes 1, 2, 4, 5
- malujeme život dříve, všímáme si rozdílů..... 1, 2, 6

5. SOUČASNOST A MINULOST V NAŠEM ŽIVOTĚ

- besedujeme o domácnosti dříve a dnes – věci kolem nás 1, 3
- poznáváme minulost pomocí doplňovaček, křížovek, spojovaček 1, 2, 3, 6
- vymýšlíme a vyrábíme domovní znamení, které by mohlo označovat náš dům, (erby, totem, talisman) 2, 5, 6
- pracujeme s encyklopediemi, knihami, vyhledáváme 1, 2, 3
- čteme české pohádky, říkadla, básničky, hádanky, jazykolamy, vyprávíme si, odpovídáme na otázky týkajících se života v minulosti, ilustrujeme pohádky, hrajeme scénky z pohádek, píšeme příběhy z různých časových období ..... 1 - 7
- hrajeme hru na řemesla a jiné didaktické hry, seznamujeme se s tradiční řemeslnou výrobou ve středověku, řemeslná výroba našich babiček a dědů, řemesla dnes?
1, 2, 3, 6, 7
- zkusíme vyrobit různé předměty např. z kůže, papíru, výšivky... ..... 2, 6, 7
- seznamujeme se s lidovými tradicemi, jejich historií, jak slavíme svátky dnes, jak se slavily dříve 2, 5, 6

ROZMANITOST PŘÍRODY

1. VESMÍR A ZEMĚ

kompetence

- vyprávíme si, prohlížíme obrázky na téma: Naše Země, vesmír – planety, den a noc, roční období – měnící se příroda 1, 2, 3
- hrajeme si hry s tematikou vesmíru 2, 3
- poznáváme vesmír pomocí doplňovaček, spojovaček, křížovek 1, 6
- čteme si pohádky a příběhy o vesmíru 2, 3
- pozorujeme na vycházkách slunce – jak fungují sluneční hodiny, hledáme vliv slunce na růst rostlin a stromů (pařezy, mech...) 1, 2, 3

2. ROSTLINY A ŽIVOČICHOVÉ

- na vycházkách se seznamujeme s rozmanitostí přírody-les, louka, u vody – přehrada, ve městě – park, zahrádky, pozorujeme zvířata, hmyz, ptáky, rostliny..... 1, 6
- vyhledáváme v knihách přírodu v lese, na louce, u rybníka, poznáváme moře, polární oblasti. Souvislosti – výskyt určitých rostlin a zvířat podle klima a životních podmínek 1, 2, 3
- čteme pohádky a příběhy o přírodě, prožíváme s hrdiny příběhu jejich starosti, např. O veliké řepě – dramatizace 2, 3, 6, 7

- kreslíme – pozorujeme určitý strom, květinu, krajinu v jednotlivých ročních obdobích – v knihách o nich hledáme údaje 2, 3, 6
- pomocí obrázků porovnáváme, jak se v jednotlivých ročních obdobích příroda mění 1, 6
- sbíráme přírodní materiály – listy, plody, kůru, kamínky..., využíváme na koláže, otiskování, frotáže, malujeme na donesené kamínky 1, 2, 6
- hrajeme s nasbíraným materiálem didaktické hry: třídíme, určujeme, soutěžíme 2, 6, 7
- stavíme z přírodních materiálů objekty, domečky..... 2, 6, 7
- lisujeme donesené listy, rostliny, vyrobíme si herbář 1, 2, 6
- sledujeme život pod nadzvednutým kamenem 1, 2
- pečujeme o pokojové rostliny 1, 5
- určujeme stromy, keře, rostliny, trávy, houby 1, 2, 3
- malujeme mandaly s přírodními motivy 2, 6
- hrajeme pohybové hry venku např. „Na jestřába“, „Na pajdavou lišku“, „Chlupy peří“, „Žabí honičku“ 2, 7
- hrajeme řízené hry v oddělení, např. „Všechno lítá“, „Na kukačku“, „Země voda vzduch“ 1, 7
- zpíváme písničky s obsahem přírodní tematiky, např. „Když jsem já sloužil“, „Rybička“ 1, 7
- malujeme přírodu různými materiály, výtvar. technikami 1, 2, 6
- vyprávíme si o cizokrajných zvířatech, hledáme v knihách, encyklopediích, na videu 1, 2, 3, 7
- seznamujeme se s domácími zvířaty, jejich životních potřebách, vztahu s člověkem i na základě vlastních zkušeností 1, 4
- přineseme zvířátko do ŠD – seznámíme se s ním, vyprávíme si o něm, jakou péči potřebuje, malujeme 1, 4, 6, 7
- soutěžíme ve skládání rozstříhaných slov názvů rostlin a živočichů 1, 2
- soutěžíme ve vymýšlení názvů rostlin a zvířat začínajících určitým písmenem 1,2,7
- hrajeme pexesa, kvarteta s náměty rostlin a živočichů. 1, 2, 4, 7
- hádáme pantomimicky předvedené zvíře 1, 2, 3, 7
- určujeme rostliny podle vůně a hmatu, např. heřmánek, česnek, cibule, máta..1, 3

3. UČÍME SE CHRÁNIT PŘÍRODU

- chováme se ohleduplně k přírodě na vycházkách, zbytečně netrháme rostliny, nelámeme větve, nekřičíme, neplašíme zvěř a ptáky, neodhazujeme odpadky 4, 5, 7
- besedujeme o právech každého živočicha na život 2, 3, 5
- hovoříme o pojmech – zvíře vyhynulé, ohrožené, chráněné 1, 2, 3
- zajímáme se průběžně o planetu Zemi a o vývoj životních podmínek 4, 5
- při vycházce do lesa nasloucháme zvukům přírody, určujeme, komu zvuk patří – tříbíme smysly..... 1, 6, 7

4. ROČNÍ OBDOBÍ

- čteme o přírodě a jejích proměnách 1, 2

- učíme se písničky, básničky a pranostiky vztahující se k proměnám v přírodě 1, 3
- sledujeme počasí, změny v přírodě, které přináší 1, 2

5. PODZIM

- na vycházkách poznáváme plody, listy, učíme se určovat, sbíráme houby 1, 2
- soutěžíme v poznávání ovoce, zeleniny podle hmatu, chuti, vůně..... 1, 3
- vyrábíme draky 2, 6, 7
- pořádáme drakiádu 6, 7
- na vycházkách sledujeme sklizeň obilí, brambor, česání ovoce 1, 2
- poznáváme jedovaté plody 1, 2
- sledujeme přírodu, jak se připravuje na zimu..... 1, 4, 5

6. ZIMA

- pozorujeme na vycházkách přírodu, stopy ve sněhu, zvířátka, která přezimují, sypeme ptákům..... 1, 4, 7
- malujeme ptáky u krmítka – kolektivní práce, koláž 1, 2, 6
- malujeme zvířata, která v zimě spí 2, 6
- zdobíme vánoční strom v lese, přineseme jablka, mrkev, žaludy 1, 4, 6, 7
- zkusíme roztát sněh, led, ukážeme si znečištění 2, 6

7. JARO

- sledujeme probouzení přírody, změny počasí, první jarní květiny, pupeny na stromech, kočičky, mláďata 1, 2, 7
- chráníme přírodu, mláďata potřebují klid 1, 3, 4, 5
- čteme básničky, pranostiky, příběhy, besedujeme o lidových tradicích a zvycích (vítání jara) 1, 2, 4
- využíváme přírodní materiály jarní přírody – větvičky, proutky, vajíčka.....2, 6, 7
- vyrábíme tradiční předměty 1, 2, 6
- pozorujeme „Jak se budí semínko – růst rostliny“ 1, 2

8. VODA

- besedujeme o vodě a jejím významu (poznáváme skupenství vody – led, voda, pára 1, 2
- seznámíme se s koloběhem vody v přírodě 1, 2, 6
- šetříme vodou, hledáme způsoby: zbytečně nepouštíme kohoutek, dáme plnou náplň prádla do pračky, myčky, využíváme dešťovou vodu... ..... 1, 2, 5

9. DEN ZEMĚ

- sbíráme náměty, co by se dalo zlepšit v našem životním prostředí, vytvoříme práci „Naše planeta Země“ 1, 2, 4, 6
- na vycházkách sledujeme, čím lidé porušují životní prostředí a pořádek 1, 2, 4, 6
- třídíme odpad..... 1, 4, 5
- besedujeme na téma „Rovnováha v přírodě“ 1, 3, 4, 5

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

1. LIDSKÉ TĚLO

- Učíme se znát sami sebe. Z encyklopedií vypisujeme zajímavosti o lidském těle a jeho funkcích, částech těla – pojmenováváme, sledujeme proměny – vývoj člověka.
..... 1, 2, 3
- Rozvíjíme naše smysly, poznáváme svět kolem nás podle hmatu, chuti, čichu, sluchu, zraku, hrajeme didaktické hry, soutěže – soutěžíme chlapci, dívky „Třídní panák“, na balící papír obkreslíme postavu, každý ze skupiny ji doplní. Společně hodnotíme, máme všechno? 1, 3, 6, 7
- Zrcadlo, zrcadlo odpověz mi – pozorujeme se v zrcadle, popisujeme se. Cíl: jsme jiní, vzájemné pochopení. 2, 4, 7
- Hrajeme na detektivy – poznáte kamaráda? Podle popisu 2, 4, 7
- Zpíváme za oponou: poznáváme se podle hlasu. 2, 4, 7
- Zpíváme: Hlava, ramena 1, 7
- Skáče panáka 6, 7
- Malujeme, kreslíme, otiskujeme tělo: ruce, nohy, obrys v pohybu. 2, 4, 6
- Hovoříme o zdravém stravování, o vhodném výběru jídel při školním stravování (například – sladké jídlo, zákusek, limonáda..) 2, 3
- Třídíme obrázky jídel na zdravá a nezdravá. Společně zhodnotíme naše práce.
..... 2, 3, 6
- Povídáme si o „Národních kuchyních“, doplníme obrázky z časopisů nebo kuchařky. Při činnostech si všímáme, co jedlí např. ve středověku, pravěku, indiáni... Hledáme která kuchyně je zdravější. Sestavujeme tradiční menu: štedrovečerní, velikonoční, proč?
..... 1, 2, 3, 6
- Při vycházce hledáme vhodné potraviny, cvičíme se v drobných nákupech. .. 1, 3, 6
- Připravíme si drobné pohoštění, budeme dbát na správné stolování – umíme prostírat, společně uklidíme. 3, 4, 6, 7
- Besedujeme o osobní hygieně a jejím významu, důležitosti dodržování (kýčání, WC,...) poukazujeme na prohřešky. 1, 4, 5
- Kontrolujeme dodržování osobní hygieny v průběhu dne. 3, 5
- Vyprávíme si o zdravém životním stylu, o otužování, přiměřeném oblékání. . 1, 3
- Vyrábíme si papírové panáčky, které vhodně oblékáme 1, 6
- Povídáme si o péči o své zdraví, o léčení dětských nemocí, o režimu dne při nemoci. Nebereme sami léky! 1, 2, 3
- Hrajeme si na lékaře a pacienta. Poučení – lékař nám pomáhá. 2, 3
- Vyprávíme si o povoláních, která pomáhají lidskému zdraví např. lékař, zdravotní sestra, lékárnice, řidič sanity... ..... 3, 4
- Vyprávíme si o svých zážitcích v nemocnici, lékařských zákrocích. 3, 5
- Hledáme na vycházce léčivé rostliny, vyhledáváme v atlase léčivé rostliny, zjišťujeme, jaké mají účinky. Nesbíráme žádné rostliny, které dobře neznáme a nejíme je. Poznáváme jedovaté rostliny. 1, 2, 6, 7
- Kreslíme byliny podle předlohy. 1, 6

- Uvaříme si čaje – ochutnáváme, společně hodnotíme (s horkou vodou pracuje p. vychovatelka, nepodáváme horké – bezpečnost) 1, 6
- Učíme se, jak přivolat první pomoc. Důležitá telefonní čísla. 3, 4, 5
- Vyzkoušíme jednoduché ošetření, učíme se zásadám první pomoci, používat lékárníčku. 4, 5, 6

2. BEZPEČNOST-ZODPOVĚDNOST ZA SVÉ ZDRAVÍ

- Seznamujeme se se situacemi – kdy mě oslovil někdo cizí, někdo mi ubližuje, setkání s neznámými zvířaty, jsem u vody, v lese, na silnici, sportuji..... 1, 3, 5
- Čteme naučné pohádky, knihy. Např. „O neposlušných kůzlátkách“, „Budulínek“..
- předvádíme v modelových situacích. 1, 3, 4
- Učíme se přivolat pomoc dospělých, policie. 3, 4, 5
- Poznáváme, jak se zachovat, když nám někdo bude nabízet návykové látky – odmítáme si vzít cokoli od cizích lidí. Jak na nás působí. 3, 4, 5
- Učíme se, proč neskupovat injekční stříkačky. Nahlásíme na policii..... 1, 3, 5
- Kreslíme návrh plakátu proti kouření, užívání návykových látek. 5, 6
- Dodržujeme průběžně pravidla bezpečnosti, opakujeme, upozorňujeme na chyby.
- Seznamujeme se s důležitostí výběru vhodných pořadů v médiích. Čím nám ubližuje brutalita ve filmech, časopisech. 1, 4, 5
- Vystřihujeme obrázky z časopisů o filmech, hovoříme o nich..... 3, 4, 5, 6

3. SITUACE HROMADNÉHO OHROŽENÍ

- Seznamujeme se s evakuačním plánem a důležitými telefonními čísly 1, 4, 5

SPORT

1. CVIČÍM – CVIČÍŠ

- Průběžně připomínáme důležitost každodenního cvičení a smysluplného trávení volného času. 1, 4, 7
- Cvičíme uvolňovací cviky a správné držení těla, relaxujeme při hudbě, cvičíme aerobik. 1, 6, 7
- Chodíme každý den ven – dle počasí, na hřiště, do přírody, do tělocvičny, hrajeme pohybové hry na terase..... 6, 7
- Při vycházkách překonáváme přírodní překážky. 6, 7
- Při pohybu venku hrajeme pohybové hry, cvičíme, zpíváme..... 3, 4, 6, 7
- Seznamujeme se s pravidly míčových her, sledujeme jejich dodržování. 4, 5, 6, 7
- Každý měsíc se naučíme jednu novou hru. 6, 7
- Učíme se, že sport je pro radost, důležité je dodržování pravidel, čestnost. Umíme prohrávat? Agresivita ve sportu. 1, 4, 5
- Malujeme „Můj oblíbený sport“. 1, 6, 7
- Družinový turnaj v malé kopané. 6, 7
- Atletické závody, vítězové mohou postoupit do okresního kola v Náchodě... 1, 6, 7
- Seznamujeme se se sporty – encyklopedie sportu, časopisy (např. Fotbal, Hatrick..) - sportovní náčiní, pomůcky, bezpečnost: přilby, chrániče, vývoj sportu..... 1, 6, 7
- Poznáváme přísloví – např. „Veselá mysl... , pohybem... .... 1, 3

12. Autoevaluace ŠD

Se ŠVP ŠD je potřeba průběžně pracovat, na základě evaluace jej doplňovat, pozměňovat.

- individuálně, každá vychovatelka průběžně hodnotí svou práci, hledá nové metody, cennou zpětnou vazbou jsou ohlasy rodičů i názory a zájem účastníků
- týmově, vychovatelky na základě vzájemných hospitací a konzultací stanovují společně postup na další období.